

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон Пантелеймонов

” червня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ І ЛІДЕРСТВО»

рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський) рівень вищої освіти</u>
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u>
спеціальність	<u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
освітньо-професійна	
програма	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>
вид дисципліни	<u>вибіркова</u>
факультет	<u>Психології</u>

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології ХНУ імені В. Н. Каразіна «25» червня 2021 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Л.О.Іваненко – доцент кафедри педагогіки ХНУ імені В.Н.Каразіна, к.пед.н.

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «12» червня 2021 року № 9

Завідувач кафедри педагогіки ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Оксана ЖУКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина ГОНТАРЕВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету психології ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від «25» червня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії факультету психології ХНУ імені В. Н. Каразіна

Юлія ГИМАСВА
(прізвище та ініціали)

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Фахову експертизу здійснювала Борова Т.А., д.п.н., проф., завідувач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного університету імені С. Кузнеця

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Освітній менеджмент та лідерство» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки другого (магістерського) рівня спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

1. Опис навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни є надання студентам систематизованих знань з теорії і практики освітнього менеджменту, формування комплексних компетенцій менеджера освіти; ознайомлення їх із стратегією та тактикою управління організацією та власним професійним вдосконаленням; надання їм знань щодо методології, методики та інструментарію управлінської діяльності менеджера освіти; формування управлінської компетентності; розвитку лідерських якостей, оволодіння навичками лідерської та командної поведінки.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають у тому, щоб сформуванню уяву та розуміння: на всіх аспектах управління, в тому числі управлінні освітнім процесом; прийнятті доцільних управлінських рішень; з'ясування специфіки освітніх систем різних рівнів як в Україні, так і за її межами, вивчення принципів освітнього менеджменту; розуміння сутності й значення лідерства; базових аспектів командування, основних якостей лідера, стратегій врегулювання конфліктів, технологій ефективної комунікації між лідером та командою, шляхи досягнення успіху, реалізації лідерського потенціалу.

Кількість кредитів 5 кредитів

Загальна кількість годин 150 годин

Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2 год.
Самостійна робота, у тому числі	
102 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

Заплановані результати навчання:

Планувати та виконувати навчальне консультування в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Компетентності за ОП:

СК 8. Здатність до планування, організації та проведення навчального консультування в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Освітній менеджмент як галузь знань та сфера діяльності

Сутність і значення освітнього менеджменту. Історія управління освітою. Особливості освітніх організацій. Особливості освітніх систем провідних країн світу. Система освіти в Україні, її структура, органи державного управління освітою.

Тема 2. Методологічні засади освітнього менеджменту

Філософія освіти: управлінський контекст. Підходи до менеджменту. Вплив загальнонаукових підходів на управління освітою. Конкретнонаукові підходи в управлінні освітою. Технологічний підхід в освіті. Сучасні теорії освітнього менеджменту.

Тема 3. Теоретичні основи освітнього менеджменту

Принципи управління освітою. Методи управління освітою. Функції освітнього менеджменту та їх реалізація. Стратегічне управління, його сутність. Інноваційний освітній менеджмент. Фактори впливу на інноваційний процес у закладі освіти. Ознаки інноваційної культури закладу освіти. Технологія розробки інноваційного освітнього проекту.

Тема 4. SWOT-аналіз освітнього закладу

SWOT-аналіз діяльності закладу освіти. Особливості SWOT-аналізу. Організація SWOT-аналізу. Узагальнення результатів SWOT-аналізу. Результати та узагальнення SWOT-аналізу. SWOT-аналіз як універсальний метод процесу стратегічного планування діяльності організації. Мета та завдання SWOT-аналізу. Матриця SWOT-аналізу: сильні та слабкі сторони.

Тема 5. Управлінська діяльність в освіті.

Управлінська культура менеджера освіти. Управлінське рішення. Управління персоналом. Інформатизація управління. Сутність, класифікація та процес вироблення управлінських рішень. Техніка прийняття управлінських рішень. Комунікації в освітньому менеджменті. Управління якістю освіти.

РОЗДІЛ 2. ЛІДЕРСТВО

Тема 6. Основи лідерства

Сутність поняття «лідерство» та «лідер». Відмінності між керівництвом та лідерством. Природа лідерства та його складники. Історичні аспекти дослідження проблеми лідерства. Класифікація лідерства. Лідерство в освіті. Теорії лідерства.

Тема 7. Лідерство як риса діяльності управлінської команди

Стилі лідерства. Сутність стилів лідерства. Розвиток лідерства. Формування системи лідерства. Характеристика команди та стадії її розвитку. Мистецтво переговорів. Модель переговорів за інтересами. Характеристики «гарного» та «поганого» перемовників. Лайфхаки для ведення переговорів. Мистецтво переконання. Бесіда та роз'яснення, як форми переконання. Управління конфліктами.

Тема 8. Імідж лідера

Імідж та образ лідера. Типологія іміджу. Складові іміджу лідера. Характеристики, що впливають на створення іміджу. Технологія побудови ефективного іміджу. Цілі іміджмейкінгу. Ораторське мистецтво як складова лідерства. Підготовка до публічного виступу. Цільова аудиторія. Техніка ефективного публічного виступу та презентацій. Схеми виступів. Ефективні прийоми впливу на масову психологію. Мовні стратегії в публічних виступах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с. р.		л	п	інд.	с. р.
1	2	3	4	6	7	8	9	10	12	13
Розділ 1. Освітній менеджмент										
Тема 1. Освітній менеджмент як галузь знань та сфера діяльності	18	4	2		12	19	2			17
Тема 2. Методологічні засади освітнього менеджменту	18	4	2		12	19	2			17
Тема 3. Теоретичні основи освітнього менеджменту	20	6	2		12	19	2			17
Тема 4. Swot- аналіз освітнього закладу	20	4	4		12	20	2	1		17
Тема 5. Управлінська діяльність в освіті.	18	4	2		12	18	1			17
Разом за розділом 1	94	22	12	0	60	95	9	1	0	85

Продовження табл.

1	2	3	4	6	7	8	9	10	12	13
Розділ 2. Лідерство										
Тема 6. Основи лідерства	17	2	2		13	18	1			17
Тема 7. Лідерство як риса діяльності управлінської команди	19	4	2		13	19	1	1		17
Тема.8. Імідж лідера	17	4	2		13	18	1			17
Разом за розділом 2	53	10	6	0	40	55	3	1	0	51
<i>Усього годин</i>	<i>150</i>	<i>32</i>	<i>18</i>	<i>0</i>	<i>100</i>	<i>150</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>136</i>

4. Теми семінарських занять

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1	Історія управління освітою	4
2	Сучасні теорії освітнього менеджменту.	4
3	Командний менеджмент як інноваційна форма управління	2
4	Матриця SWOT-аналізу: сильні та слабкі сторони.	2
5	Комунікації в освітньому менеджменті.	2
6	Теорії лідерства	2
7	Мовні стратегії в публічних виступах.	2
Разом		18

5. Завдання для самостійної роботи

<i>№ з/п</i>	<i>Види, зміст самостійної роботи</i>	<i>Кількість годин</i>
1	2	3
1	Самостійне опрацювання теми: Історичні передумови виникнення освітнього менеджменту	12
2	Підготовка доповіді / презентації на тему «Історія розвитку теорії і практики менеджменту»	6
3	Підготовка до семінару на тему: «Аналіз основних напрямків розвитку менеджменту в різних американських школах. Особливості систем менеджменту Америки та Японії».	6
4	Підготовка презентації «Сутність освітнього менеджменту, основні напрями його модернізації»	12
5	Підготовка до виконання практичного завдання на тему: «Аналіз факторів суспільного середовища, яку впливають на розвиток вищої освіти України» (модель PESTLE)	12
6	Написання есе на тему: «Визначення переваг інноваційного підходу до здійснення основних загальних функцій освітнього менеджменту над традиційним на основі порівняльного аналізу».	10
7	Підготовка до семінару «На основі аналізу моделі стратегічного управління розвитком навчального закладу опишіть технологію планування його стратегічних змін.»	6

Продовження табл.

1	2	3
8	Проведення самооцінювання і визначення, які здібності та якості (відповідно до моделі сучасного менеджера) Вам необхідно формувати у процесі самовдосконалення.	6
9	Самостійне опрацювання теми: Складові професійної культури керівника	4
10	Підготовка доповіді / презентації на тему «Історичні аспекти дослідження проблеми лідерства».	6
11	Підготовка презентації «Лідерство через призму психоаналізу»	4
12	Підготовка до виконання практичного завдання «Які теорії лідерства є найбільш релевантними для реалізації векторів реформування вищої освіти України».	6
11	Підготовка до семінару на тему «Формування системи лідерства.»	4
12	Підготовка до кейсу «Думай як лідер, дій як лідер»	6
Разом		100

6. Індивідуальні завдання

—

7. Методи навчання

Словесні (навчальна лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, диспут). Наочні (спостереження, демонстрування). Практичні (вправи). Проблемно-пошукові (розв'язання проблемних ситуацій і завдань, проблемне викладення). Інтерактивні методи.

При цьому на практичних заняттях використовуються активні методи навчання, в основі яких лежить спільна діяльність студента і викладача. Найбільше часто використовуються такі форми проведення занять як гра, диспут, дискусія, груповий аналіз конвертивних ситуацій, робота в діадах. Лекції носять проблемний характер.

Передбачається комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

Керівництво пізнавальною діяльністю студентів здійснюється з використанням групи методів: пояснювально-ілюстративних (розповідь, демонстрація, показ, пояснення тощо), репродуктивних (відповіді студентів на запитання), проблемних (застосування мозкового штурму та роботи в малих групах для вирішення проблемних запитань та створених проблемних ситуацій), частково-пошукових (виконання завдань самостійної роботи студента).

Найважливіші теми дисципліни викладаються методом проблемних лекцій та методом лекцій-бесід, що дає змогу організувати на певних етапах навчання групові дискусії, діалог з аудиторією. Ці методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів стимулюють пізнавальну активність, мислення, сприяють включенню у рішення проблем, наближених до професійних, створюють умови для формування та закріплення професійних знань, умінь, навичок; створюють умови для розвитку умінь самостійно мислити, орієнтуватися у новій ситуації, знаходити підходи у рішенні проблем; сприяють розвитку творчих здібностей студентів, усної мови, умінню формулювати та висловлювати свою точку зору, позицію, поважати думку опонента, вмiти її вислуховувати.

Основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань є самостійна робота студента.

8. Методи контролю

Опитування.

Усний індивідуальний і фронтальний контроль.

Письмовий індивідуальний і фронтальний контроль.

Виконання комплексних контрольних завдань.

Взаємоконтроль (взаємо оцінювання).

Самоконтроль (самооцінка).

Підсумковий контроль – екзамен.

9. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен (заліков а робота)	Сума	
Розділ 1. Освітній менеджмент					Розділ 2. Лідерство				Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60	40	100
10	10	10	10	5	5	10			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Коберник О. М., Гагарін М. І. Менеджмент в освіті: навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 242 с.
2. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник. Харків: ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.
3. Черниш А.П. Менеджмент освіти: Навчальний посібник. К.: Видавництво «Університет» КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 49 с.
4. Хаджирадєва С.К, Черненко Н.М., Торган М.М. Теорія і практика управління закладами освіти: Навчальний посібник. Київ: «Освіта», 2013. 184 с.
5. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
6. Шоробура М. І., Долинський В. Є., Долинська О. О. Менеджмент вищої освіти навчальний посібник. URL: https://pidru4niki.com/86515/menedzhment/menedzhment_vischoyi_osviti

Допоміжна література

1. Білобровко Т. І. Кредитно-модульний курс з освітнього менеджменту: навч. посібник. Переяслав-Хмельницький, 2008. 76 с.
2. Гринькова М.В. Менеджмент в освіті. Полтава, 2003. 73 с.
3. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент: навчальний посібник. К.: Главник, 2006. 144 с.
4. Зайверт Л. Если спешишь – не торопись: новый тайм-менеджмент в ускорившемся мире: семь шагов к эффективности и независимости в использовании времени. 2017. 255 с.
5. Калініна Л. М. Стратегічне управління освітньою організацією: навчальний посібник. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/710867/pdf> 5.
6. Корсак К. Педагогіка нового століття - шляхи розвитку й участі в побудові суспільства знань. Вища освіта України. 2005. №3. С.21-26.
7. Красильникова Г. В. Професійна педагогіка. URL: http://bookdn.com/book_303.html
8. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посіб. К.: Освіта України, 2005. 256 с.
9. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків: Основа, 2007. 448 с.
10. Мороз І. В. Менеджмент і маркетинг освіти: навч.-метод. посіб. К.: Освіта України, 2006. 144 с.
11. Освітній менеджмент: теорія і практика : зб. наук. праць / за заг. ред. І.В. Соколової О.Б. Проценко. Маріуполь: МДУ, 2013. 216 с.

12. Прокопенко А.Л. Зміна парадигми освіти: від традиційної до особистісно-орієнтованої (соціальнофілософський аспект). Мультиверсум. Філософський альманах: [зб. наук. пр.]. 2006. Вип. 56. С. 230-240.

13. Рябенко Є. М. Філософія освітнього менеджменту: виклики глобалізації. URL:

14. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/doc.pdf

15. Черненко Н.М. Теорія та менеджмент організації: навчальний посібник. Одеса : ПНПУ, 2018. 212 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Закон України «Про вищу освіту» : від 01.07.2014 № 1556-VII: зі змін. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення: 27.08.2021).

2. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 № 2145-VIII : зі змін. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.(дата звернення: 27.08.2021).

3. Освітній менеджмент і лідерство. Дистанційний курс. URL: <https://moodle.karazin.ua/course/>